

Levi center je nesposoben za reševanje perečih gospodarskih problemov Trsta, slovenski narodni skupnosti pa noče priznati pravic, ki ji po ustavnih in statutnih določilih pripadajo. 27. in 28. novembra bomo odrekli glas levemu centru in slovenskolistarjem, ki ga podpirajo!

Obnovljena izdaja - Leto XVIII. - Štev. 22 (686) - Trst - 25. novembra 1966 40 lir Spediz. in abb. post. Gruppo II

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Glasujmo za komuniste!

V nedeljo bomo šli na volišča. Volili bomo pokrajinski svet in v Trstu tudi občinski svet. Izbira kandidatov ne bo težka. Glasovali bomo po svoji vesti, za stranko, ki se ne spominja občanov samo takrat, ko jih vprašuje glas, za stranko, ki je vedno na strani delovnih ljudi, Slovencev in Italijanov in ki na svoje obljube nikoli ne pozablja. Glasovali bomo za Komunistično partijo.

Tako kot v vseh prejšnjih volilnih kampanjah so se tudi tokrat razne politične skupine spomnile tudi na naše ljudi, tudi na Slovence. Deževalo so najrazličnejše obljube, na katere pa bodo tisti, ki so jih dajali, že 27. t.m. pozabili. Tako pač, kot vselej v preteklosti.

Toda letošnja volilna kampanja se je v Trstu začela v zelo razburljivem ozračju, v ozračju 8. oktobra, ki ga tržaško delovno ljudstvo ne bo zlepa pozabilo. In do dogodkov, ki so se pripetili 8. oktobra je prišlo zato, ter je politika levega centra, ki ga dominirajo demokristjani, zgrešena ter prinaša Trstu nesrečo. Sedaj razni veljaki, ministri in vladni podtajniki, prvaki strank levega centra obljublajo, da bo Trst postal veliko mesto, mesto bodočnosti, prestolnica italijanske ladjedeljske industrije. Toda to govorijo v trenutku, ko že zapirajo največjo tržaško ladjedelnico, Sv. Marka. Zato ni niti treba čakati na 27. november, na dan, ko bodo pozabili na dane obljube. Zelo so si, zlasti v teh dneh, prizadevali, da bi preslepili javno mnenje. Pri tem so se posluževali vseh možnih sredstev. Morda še bolj kot v preteklosti. Na hude kritike komunistov so ti demagogi odgovarjali z najodvratnejšo protikomunistično gonjo. Pri tem so kar tekmovali med seboj. Lahko rečemo, da so stari in novo pečeni socialdemokrati hoteli celo nkriliti demokristjane in desnico, med katero prištevamo tudi slovenskolistarske prvake. Slednji so, z namenom, da bi preslepili slovensko javnost kar čez noč postali celo pristaši odporništva, na katero so vselej v preteklosti pljuvali.

Naši ljudje dobro vedo kdo ima prav. Vedo s kom imajo opravka. Zato ne nasedejo zlepa še tako mikavnim geslom. Enostavno, obljubam ne verjamejo. Naši ljudje so že izbrali stranko, kateri bodo oddali svoj glas. Oddali ga bodo Komunistični partiji. Zaman so bile vse besede, zaman tone papirnate propagande.

Glas za Komunistično partijo je gotov glas. Nikakor ni res, da je to «zamrznjen» glas. Je glas za konstruktivno opozicijo, je glas za silo, ki nekaj pomeni, tako v Trstu kot v vsej državi.

Komunistična partija je bila v vseh časih na strani naših ljudi. Nikoli se ni izneverila

svojim načelom in ni pozabljala na dane obljube. To je sila delovnih ljudi Slovencev in Italijanov. Njej ni treba iskati vabljevih gesel. Njena gesla so mir in sodelovanje med narodi, delo in pošteno plačilo, demokracija in socialna pravičnost, popolna enakost med Italijani in Slovenci. To je tudi njen program. In za ta program bomo volili 27. novembra.

Neonacisti dvigajo glave

Na deželnih volitvah, ki so bile preteklo nedeljo na Bavarskem so se močno uveljavili neonacisti, krščanski demokristi in socialdemokristi pa so obdržali svoj doseženi položaj. Neonacisti so se uveljavili predvsem z glasovi liberalcev. Slednji niso v deželni zbornici prejeli niti toliko glasov, da bi še naprej imeli v deželni zbornici svoje zastopnike. Neonacisti so postali tretja stranka v tej deželi. Imeli bodo kar 15 poslancev.

Rezultati volitev na Bavarskem so povzročili veliko vznemirjenje v svetu.

Komentarji o teh rezultatih so sicer zelo različni, toda v glavnem soglašajo s tem, da utegne napredovanje neonacistov privedi do tega, da bodo neonacisti po prihodnjih državnozborskih volitvah (1. 1969) imeli svoje zastopstvo tudi v zveznem parlamentu. Tako pripominjajo zlasti na Zahodu.

Pojavljanje nacizma na parlamentarni ravni ustvarja vznemirjenje, zaskrbljenost in ogorčenje. Sicer pa je nacizem v Zahodni Nemčiji že itak močan ter se odraža v številnih organizacijah, ki jih dopušča in celo hrabri bomska vlada, prijateljica vlade levega centra in predsednika Mora.

Vznemirjenje, zaskrbljenost in ogorčenje je zlasti veliko pri ti-

stih, ki niso pozabili Hitlerjevskih grozot.

Slovenci se še posebno hudo zgražamo nad tem, saj se še vedno živo spominjamo vsega, kar je nacifašizem povzročil tu pri nas in v Jugoslaviji. Naše ogorčenje nad tem, da se neonacizem krepi pa nas silijo tudi k razmišljanju, politični presoji in obsodbi odgovornosti.

Znano je, da neonacizem v Nemčiji, trdnjavi atlant. zvez., NATO, hladne vojne in tako imenovane «zahodne civilizacije» (ki se jasno kaže zlasti v ameriški agresiji proti Vietnamu), podpirajo v prvi vrsti politične sile, ki so na oblasti, demokristjani Adenauerja, Straussa in Gersteimaira, kandidata za predsednika, bivšega nacista; socialdemokrati z Willy Brandtom na čelu (ki je poslal šope cvetja nacističnim kriminalcem, ko so jih izpustili iz spandauskega zapora).

Znano je tudi, da so neonacisti v Zahodni Nemčiji (kjer je komunistična partija postavljena izven zakona) najbolj zvesti zavezniki ameriških imperialistov in najbolj vneti zagovorniki umazane vojne proti vietnamskemu ljudstvu.

Vse to je znano. Toda so še druge odgovornosti in soodgovornosti. Tudi levi center, ki mu predseduje Moro, je prijatelj Bonna

Za enakopravnost Slovencev

Resolucija deželnih svetovalcev KPI

Včeraj je deželni svetovalec tovariš Karel Šiškovič skupaj z drugimi svetovalci komunistične skupine predložil v pristojni deželni komisiji naslednjo resolucijo:

«Deželni svet Furlanije - Julijske krajine,

potem ko je preučil položaj, v katerem se nahaja prebivalstvo slovenske narodnosti zaradi pomanjkanja točnih določb, ki naj uresničijo ustavna določila o pravni in dejanski enakosti državljanov slovenskega jezika kot skupnosti in kot posameznikov na vseh področjih odvisnih od države in javnih ustanov;

potem ko je ugotovil, da s določba 3. člena posebnega statuta dežele praktično ne izvaja razen ob omejenih primerih in ob omejenih prilikah in še to skoraj izključno v območju posameznikov in ne v območju skupnosti kot take;

potem ko je ugotovil, da se spoštovanje posameznikovih in kolektivnih pravic francoske in nemške narodne skupnosti, čeprav je lahko nepopolno, globlje izvaja z večjo pripravljenostjo in večjim spoštovanjem demokratičnih pravic;

potem ko je predhodno uvidel, da na nezaslišan način obstaja popoln prelom v koncepciji in v tretiranju državljanov slovenske narodnosti v pokrajinah Trst, Gorica in Videm, kar pomeni, da se ne spoštuje niti ustavno določilo, ki ne priznava nobenih ozemeljskih meja za enakost državljanov;

vabi

deželni odbor, naj pripravi

sredstva in instrumente, da se v sodelovanju in z urgiranjem pri osrednji vladi, odpomore temu nenormalnemu položaju;

naj se zanima zato, da se v najkrajšem času točno določi kompetence, ki na tem področju pripadajo deželi v skladu s členi 3, 4, 5, 6 in točko 3 člena 7, da bo lahko dežela sama delovala z največjo možno jasnostjo.

in da se pojasni, kakšne so ekskluzivne kompetence države, da bo na tej podlagi država dala pobudo za ukrepe, ki so potrebni za uresničenje ustavnih določil o enakopravnosti državljanov slovenske narodnosti kot skupnosti in kot posameznikov.»

Umrli je tovariš Friderik Žniderčič

Preteklo nedeljo smo v Barkovljah pokopali tovariša Friderika Žniderčiča, znanega protifašista in soustanovitelja Komunistične partije. Pokojni tovariš je dočkal častitljivo starost - 89 let.

Se mlad se je pridružil delavskemu gibanju in ostal mu je zvest do smrti. Niti najhujše preganjanje ni omajalo njegove predanosti delavski stvari. Zaradi te predanosti je moral mnogo pretrpeti.

Tudi na svoja stara leta je z živim zanimanjem spremljal življenje in delovanje delavskega gibanja, zlasti pa delavske partije.

S kakšno pozornostjo je spremljal vse dogajanje potrjuje tudi pismo, ki ga je napisal ob neki priliki za naš list. V njem je toplo, tako kot je on znal, vabil volivce NSZ, naj volijo KPI. Nasprotoval je socialdemokratizaciji.

Bil je tudi zaveden Slovenec in neruščen bорец za pravice slovenske narodne skupnosti. Dokler so mu moči dopuščale je delal tudi na prosvetnem polju.

V Barkovljah, kjer je živel in toliko let deloval, je užival velik ugled.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu!

Svojcem izrekamo globoko sožalje.

Pevski zbor Delavskega prosvetnega društva Svoboda II Trbovlje je doživel lep uspeh na koncertih v Ljudskem domu v Križu in v tržaškem Kulturnem domu. Gostovanje Trboveljčanov je bilo pod pokroviteljstvom prosvetnega društva «Vesna» in SHLP. (Sestavek objavlja mo na 4. strani)

Obisk delegacije ZKJ pri KPI Čudne „manifestacije“

- ◆ Jugoslovanska delegacija odobrava politiko enotnosti, ki jo izvajajo komunisti v Italiji
- ◆ Poudarjena zahteva po prenehanju agresivne vojne v Vietnamu

Pretekli teden je delegacija ZKJ, ki jo je vodil tov. Veljko Vlahovič obiskala Italijo kjer je bila gost KPI. Z glavnimi voditelji KPI je imela vrsto informativnih pogovorov o najvažnejših aktualnih problemih.

Ob zaključku obiska je bilo v Rimu objavljeno skupno sporočilo, ki navaja stališča, obeh delegacij do važnih mednarodnih vprašanj in do vprašanj v mednarodnem delavskem gibanju.

Glede Vietnama je v skupnem sporočilu rečeno, da bosta KPI in ZKJ še nadalje razvijali sodelovanje z vsemi miroljubnimi silami, ki ne glede na politično in idejno usmeritev smatrajo, da je konec vojne v Vietnamu danes glavni pogoj za uveljavitev miroljubnega sožitja in opuščanja napetosti.

Delegaciji KPI in ZKJ menita, da predstavlja danes oviro za miroljubno rešitev vietnamskega vprašanja odklanjanje ZDA, da bi izrecno priznale, da taka rešitev lahko sloni samo na spoštovanju in uveljavitvi ženevskih dogovorov iz leta 1954, ki jamčijo Vietnamu pravico do svobode in neodvisnosti in izključujejo vsakršno vmešavanje v notranje zadeve dežele. ZDA bi morale hkrati priznati tudi nujno udeležbo vietnamske narodno osvobodilne fronte pri pogovorih.

V skupnem sporočilu KPI-ZKJ je med drugim poudarjeno tudi, da so predstavniki Zveze komunistov Jugoslavije izrazili priznanje KPI za delovanje v korist enotnosti vseh socialističnih sil, levice, laične in katoliške, ter priznanje borbi, ki jo vodi za demokracijo in socializem v Italiji.

Ob povratku jugoslovanskih tovarišev v domovino je Mitja Ribič, član izvršnega komiteja ZK Slovenije, ki je bil v delegaciji ZKJ, v nevezanem pogovoru z dopisnikom ljubljanskega «Dela» med drugim dejal tudi naslednje:

«Prvi sklop obravnavanih vprašanj se je nanašal na razvoj svetovnega položaja, na dileme, ki jih zastavlja in na rešitve, za katere se mora opredeljevati dosledna konstruktivna politika. Velika enotnost je bila pri tem izražena v prepričanju, da je edina zanesljiva pot, ki se upira vojni, v razvijanju miroljubne in aktivne koeksistence in v širokem povezovanju vseh sil, ki se, kjerkoli že, bojujejo za svobodo in napredek. Ostro je bila obsojena ameriška agresija v Vietnamu in poudarjena nujnost politične rešitve vietnamskega problema.

V zvezi s problemih v mednarodnem delavskem gibanju sta delegaciji ugotavljali družbene vzroke globokih razlik v svetu in možnosti za sodelovanje ob tistih osnovnih vprašanjih, od katerih je odvisna usoda človeštva. Pri tem sta skupno obsodili razbijaško kitajsko politiko.

Kar zadeva položaj v Evropi, je bilo govora o iskanju in pospeševanju novih oblik povezovanja, od gospodarskih in kulturnih zvez do ideje o sestanku evropskih parlamentov ter o drugih iniciativah za premaganje vojaških blokov in za ustvarjanje sistema kolektivne varnosti na našem kontinentu.

Obe delegaciji — z italijanske strani so se srečali udeleževali Luigi Longo in drugi najvidnejši partijski voditelji — sta razgrnili svojo notranjepolitično problema-

tiko. Pri italijanskih tovariših je bilo v ospredju vprašanje enotnosti delavskega gibanja, posebej spričo združitve socialistov in socialnih demokratov ter sodelovanja z združene stranke v vladi levega centra, do katere ima KPI kritična stališča.

Glede metod in oblik sodobnega političnega boja so italijanski komunisti prikazovali svoja prizadevanja v smeri notranje demokratizacije partije in takih organizacijskih oblik, ki bi jim zagotovile tesnejšo povezavo z množicami. Delegacija ZKJ je predvsem poudarjala nujnost modernizacije partije, ki naj gre v ko-

rak z demokratizacijo celotne družbe in s tega stališča navajala in osvetljevala spremembe, ki se dogajajo v Zvezi komunistov po brionskem plenumu.

V ta sklop sodi obojestransko spoznanje o nujnosti razvijanja marksistične misli, k čemur naj bi prispevala stalna svobodna kritična razprava med ZKJ in KPI. Zanimiva bi bila primerjava prizadevanj in dognanj — poleg političnih — na raznih področjih sociologije in filozofije.

V obravnavanju problematike, ki jo živo čutijo komunisti na obeh straneh Jadrana, sta imela svoje mesto tudi Trst in Gorica: dobri odnosi na meji, oprti na sodobno pojmovanje narodnostnega vprašanja, so družbeno politični element, ki ga mora delavsko gibanje vključevati v svoj program in delovanje.»

oo

Slovenskolistarski prvaki in zgodovina Slovencev

«Izhajamo iz preproste ugotovitve, da Slovenci nismo nikakšna folklorna posebnost ali ekstravaganтна narečna zanimivost. Slovenci smo narod.»

Kot Slovenci, kot del duhovno nedeljivega slovenskega naroda imamo posebne moralne dolžnosti. Glavna in osnovna pa je zvestoba do slovenstva, ki je etično nekaj tako velikega, da je celo nad pisanimi postavami...

Mi smo potomci in dediči premnogih, ki so v teku stoletij stopali tako iz vrste in rekli: Slovenec! Med temi je bil tisti, ki je zapisal ter iskreno upal, «da rojak, prost bo vsak»; med temi so bili preprosti pevci in veliki skladatelji, kaplani Čedermaci, neznaní govorniki in organizatorji taborov, Martini Kačurji. Cele knjige samih zaslužnih imel.»

Tako ugotavlja «Slovenska skupnost». Vse to je tudi res. Prav tako je res, da je «vsaka slovenska generacija izročila naslednji v varstvo in dediščino duhovno in stvarno bogastvo, ki se je ob slehernem predavanju bogatilo z novimi stvaritvami rok in duha»; da «se je včasih to bogastva lahko ohranilo le za ceno najhujših odpovedi, ponižanj in celo za ceno življenj». Res je tudi, da se je «samo tako sredi evropskih velikanov ohranil pri življenju majhen narod, katerega kulturno povprečje je med najvišjimi na svetu.»

Toda zgodovina Slovencev se ne ustavlja tam, nekje sredi teh dogajanj, ob ugotovitvi, da so «ta narod gazile pehote, konjenice in oklepne divizije z vseh vetrov». Zgodovina gre naprej. Pisici «Slovenske skupnosti» pozabljajo na dejstva, da se je «slovenskemu narodu v najbolj črni dneh največje zgodovine nudila zgodovinska prilika in tudi dolžnost, da se s častnim odporom in z lastnimi silami povzdigne na višjo stopnjo naroda». To pa se je zgodilo tedaj, ko so nacisti in fašisti pregazili vso slovensko zemljo, tedaj ko se je nad velikim delom slovenske zemlje grozeče bohotil kliukasti križ in v srcu slovenstva. v Ljubljani, fašistični snop s sekiro. Prav tedaj je slovenski narod pokazal, da je zares «vreden dedič tistega, ki je zavel: „da rojak, prost ho vsak“, da je dedič tistih, ki hočejo ohraniti

«najpristnejšo svetinjo: slovenski jezik.»

Toda, kje so bili tedaj razni prvaki tako imenovane tržaške «Slovenske skupnosti»?

Ni jih bilo med tistimi, ki so se borili in so umirali zato, da bi «ohranili najpristnejše tradicije in največjo svetinjo», ni jih bilo med tistimi, ki so se žrtvovali za to da bi «vsaka slovenska generacija izročila naslednji v varstvo dediščino, ki se je ob vsakem pre-

Slovenci!

Za priznanje naših narodnih pravic, za socialno pravičnost, za mirno in bratsko sožitje med tuživečima narodoma, za izboljšanje gospodarskega stanja vsega prebivalstva, volite Komunistično partijo!

dajanju bogatila», ni jih bilo med tistimi, ki so se tako rekoč z golimi rokami postavili po robu «pehotam, konjenicam in oklepni divizijam z vseh vetrov».

Premnogi od tistih, ki danes pri tako imenovani «Slovenski skupnosti» breknajo na hejstlovenske strune, so v tistih časih, ko se je bil odločilni boj «za ohranitev najpristnejših tradicij in največje svetinje»; bili v najboljšem primeru nekje potuhnjeni in so se «darovali za obrambo slovenstva» na zapečkih ali v mestnih kavarnah in ni se jim bilo niti treba skrivati pred tistimi, ki so s svojimi «pehotami, konjenicami in oklepni divizijami» teptali slovensko zemljo. Toda, pravimo, v najboljšem primeru, kajti mnogi, premnogi so tedaj služili okupatorju, izdajali borce za svobodo, sestavljali sezname oseb, ki so jih fašisti pošiljali v taborišča smrti.

Zgodovina Slovencev, o kateri piše «Slovenska skupnost» se ni ustavila nekje sredi najhujših dogajanj. Bazoviški mučeniki, openske žrtve ter tisoči znanih in neznanih mučnikov, ki so darovali življenje s «tisoč veselji in upi» so zgovorna priča. Tudi spomeniki, s katerimi se ponajšajo slovenske vasi na Tržaškem, so zgovorna priča.

Zgodovina pa gre naprej tudi danes. In velika večina Slovencev zelo dobro ve, kje je mesto zanje. To prav gotovo ni pri SS.

Pred kratkim smo poročali o nemem sestanku dalmatinskih ezulov v Florenci. Sestanka se je udeležil tudi florentinski župan, ki je demokratist. Kot je znano je na čelu florentinske občinske uprave levi center. V mestni upravi sodelujejo torej tudi socialisti.

Odmev tega sestanka je segel celo v mestni občinski svet.

Komunisti so protestirali ter zahtevali pojasnila zakaj se je župan udeležil revanšistične «manifestacije».

Kmalu po sestanku dalmatinskih beguncev v Florenci, so v Gorici odkrili spomenik voditelju pustoševskega pohoda na Reko D'Annunziu «Slovesnosti», ki je bila ob odkritju tega spomenika, se je udeležil tudi goriški župan, ki je prav tako kot njegov florentinski kolega — demokratist. In tudi v Gorici je levi center. Torej so tudi socialisti v občinski upravi. Goriški župan je sicer zapustil «manifestacijo». Toda to je storil iz protesta, ker je neki fašistični prvak žalil vlado levega centra. Torej ni zapustil «manifestacije», ker je imela fašistični in revanšistični značaj. Socialisti v Gorici so sicer zahtevali pojasnila. Kaže, da jih župan ni predhodno obvestil o njegovih namenih. Zares čudna enotnost levega centra! Župan se je «opravičil» in socialisti — tudi slovenski — so bili pomirjeni. Predstavniki Slovenske demokratske zveze pa ni niti zahteval zadevnega pojasnila.

Po teh dveh «manifestacijah» je prišla na vrsto še tretja: zborovanje beguncev s Kvarnera. Zborovanja, ki je bilo v Benetkah, sta se udeležila tudi beneški župan in pokrajinski predsednik. Oba demokratista. In, glejte golo naključje, tudi beneško občino in pokrajino upravlja levi center.

Na beneškem zborovanju so ezulski prvaki šli tako daleč, da so zahtevali med drugim tudi «pravico do samoodločbe, katero je poteptal diktat».

Kaže, da so kvarnerski ezuli v Benetkah izvolili «novega župana in svet Svobodnega reškega mesta», saj v poročilu o tem zborovanju bemo tudi naslednje:

«Prisotnost novoizvoljenega sveta svobodne občine Reke, občinskega odbora in župan je pomenila, da hoče italško kvarnersko mesto s svojimi demokratično izvoljenimi zastopniki, kar je pristen izraz ljudske volje, obnoviti plebiscitarno glasovanje tistega nepozabnega 30 oktobra

Manifestacija v Palazzo Ducale se je začela z ganljivim presenečenjem. Medtem, ko so na odru zasedli svoja mesta predstavniki svobodne občine. Združena za Julijsko krajino in Dalmacijo, občine Zadar, predstavniki oblasti in povabljenec, je pevski zbor intoniral 'Va pensiero'. Nato je stopil v dvorano beneški župan Fisca, ki je prinesel ezulom svoj pozdrav. Novoizvoljeni župan 'Svobodne Reke' se je zahvalil bene-

oo

Slovensko gledališče v Trstu

Kulturni dom

V nedeljo, 27. t.m. ob 16. uri (nedeljski abonma).

S. MROŽEK

«Čarobna noč»

in

«Strip-tease»

GRIMM-MARTINUZZI

«Obuti maček»

Otroška igra

premiera v torek, 29. novembra ob 16. uri ponovitvo

v sredo, 30. novembra, 1., 2. in 3. decembra vedno ob 16. uri.

škemu županu, ki je zasedel mesto v loži, kjer so bili tudi drugi predstavniki Reke. Nato je govoril dr. Catalini, novoizvoljeni generalni tajnik Reke. Povedal je, da je navzoča tudi «principessa di Monte nevoso». Nato so brali številne pozdrave, najprej poslanici, ki sta jih poslala bivša reška škofa Camozzo in Santin (Slednji je sedaj škof v Trstu). Oba sta bila priljubljena pri Rečanih. Škof Santin je v poslanici omenil leta, ko je škofoval na Reki in s pomembnimi besedami označil plemenito ljudstvo, ki je živelo na kvarnerski obali ter poveljeval njegovo trdno odločnost.

Nadalje je poslal poslanico tudi bivši tržaški župan Bartoli, ki je izrazil željo po reviziji mirovne pogodbe, ki je poteptala pravico do samoodločbe, bivši rektor rimske univerze, predsednik beneške pokrajine itd.»

Težko, zares težko je razumeti, vse to. Po eni strani vlada levega centra izjavlja, da je naklonjena miroljubni politiki in da goji prijateljstvo z Jugoslavijo, po drugi strani pa dovoljuje izrazito revanšistične «manifestacije» na državnem ozemlju. Pa ne le dovoljuje. Teh «manifestacij» se udeležujejo župani velikih mest.

Dejstvo je, da je govor o revanšizmu, o reviziji državnih meja, o vmešavanju v zadeve drugih držav vselej zelo nevarna in ne le delikatna zadeva. Vse to je zelo resno. To ni znamenje miroljubnosti!

Neonacisti

(Nadaljevanje s prve strani)

čanjih meja in obstoja dveh nemških držav. Nasprotno, tudi po vstopu socialistov v vlado, je nadaljevala politiko tesnega prijateljstva z Bonnom. Vlada levega centra je kazala celo solidarnost s tako imenovanimi «pravičnimi revindikacijami» Zahodne Nemčije.

Terorizem v Gornjem Poadižju in avstrijske organizacije, ki so deležne široke podpore na ozemlju bomske Nemčije, se dičijo s kljukastim križem in ponavljajo običaje, ki jih je Hitler močno cenil.

Zavezniki Bonna so vpili, da ni mogoče jemati v poštev obledelih ostankov epohe, ki je na zatonu, toda volitve na Hesenškem in Bavarskem so pokazale, da so se ostanki nacizma znali organizirati, se okrepiti ter se ponovno potpoviti v kompetitivno tekmovalstvo. In danes tednik Gerstenmeier, predlaga ustanovitev nove deželne vlade na Bavarskem, v kateri naj bi bili tudi neonacisti.

Kaj pravijo k temu tukajšnji demokratistjani? Kaj pravijo k temu tukajšnji združeni socialisti-socialdemokrati, katerih glavni tajnik Tanassi poveljuje «izbiro civilizacije» ameriški agresorjev proti Vietnamu prav tako kot neonacisti? Kaj pravijo k temu tukajšnji prvaki liste «Slovenske skupnosti», ki imajo stike z revanšističnimi krogi, z reacionarji, ki so pobegnili iz Jugoslavije in ki imajo svojo centralo v gnezdu nemškega neonacizma?

Prav v bavarski prestolnici so bili tudi jugoslovanski delavci in diplomatski predstavniki napadeni in celo umorjeni!

Jasno je, da spričo te sramote in istočasno spričo neonacistične nevarnosti je potrebna temeljita revizija celotne usmeritve politike vlade levega centra, linije, ki jo odobravata Tanassi in Nenni.

Komunisti se borimo za novo politiko. Prispevek v tej borbi more dati tudi rezultat volitev, ki bodo 27. novembra v Trstu. Prav na teh volitvah se je treba izreči proti fašizmu, neonacizmu in proti tistim, ki so neodgovorni za to, da neonacizem dviga svojo glavo.

Za dejansko enakopravnost in svobodni razvoj slovenske narodne skupnosti; za učvrstitev enotnosti vseh protifašističnih in demokratičnih sil

Za uresničenje ljudskega programa za Trst

rešitev in okrepitev industrije, ki je življenjskega pomena za mesto in pokrajino

okrepitev prometa in izmenjav z zaledjem

zaščito in pomoč kmetijstvu ter obrambo kmetov pred pritiskom zaradi razlastitev

ustanovitev integralne proste cone

11. Colli Mario
12. Oss Pegorar Giovanni
13. Colli Mario
14. Slavec Mario
15. Weiss Laura
16. Desanti Mario
17. Bravini Sergio
18. Zergol Teodor
19. Walderstein Giuseppe
20. Giraldi-Donini Giuditta
21. Furlan Dušan

za tržaški občinski svet

1. Cuffaro Antonino
2. Andolšek Ivan
3. Badalič Josip
4. Baiss Sonja
5. Baldas Silvio
6. Batista - Čebulec Slava
7. Bassan Pietro
8. Benčina - Košuta Dorina
9. Bertocchi Bruno
10. Bianchet Marino
11. Calabria Arturo
12. Cattonar Antonio
13. Crevatin Lino
14. Crismancich Vinko
15. Fon Luigi
16. Gherbez Gabrijela
17. Giovannini Severino
18. Gombač Franc
19. Grbec Danijel - Mario
20. Gregori Anton
21. Guglielmi Adolf - Wilhelm
22. Hrovatin Ivana - Stanka
23. Juriševič Mario
24. Lipovec Sergij
25. Lunardelli Giacinto
26. Meula Santina
27. Muslin Giuseppe
28. Padovan Lucijan
29. Pagliari Giovanni
30. Pahor Lucijan
31. Pavan Rodolfo
32. Pedrelli Rodolfo
33. Perion Giuseppe
34. Pernarčič - Lussi Quirina
35. Petelin - Košuta Zora
36. Pettiroso Silvano
37. Pizziga Silverij
38. Prašelj Ladislav
39. Pratolongo Guido
40. Rabar Silvio
41. Raseni Andrea
42. Roncelli Lucian
43. Rossetti Giorgio
44. Russo - Burlo Jolanda
45. Sagher Silvio
46. Semilli Emilio
47. Sorini - Brandolin Libera
48. Sosič Rudolf
49. Spadaro Stelio
50. Stacul Edoardo
51. Štubel Danilo
52. Supancich Dario
53. Tomini - Ursini Maria
54. Valenti Rodolfo
55. Vatta - Spongia Maria
56. Visnovitz Raoul
57. Zecchini Bruno
58. Zerial Avgustin
59. Zerjav Frančko
60. Zobec - Valentinis Armida

Kandidati

za pokrajinski svet

- Volilno okrožje Devin-Nabrežina:
Škrk Albin
- Volilno okrožje Milje:
Donadel Galliano
- Volilno okrožje Dolina:
Kapelj Anton Mirko
- Volilna okrožja Trst:
1. Spagnol-Perini Liliana
  2. Tosolini Silvano
  3. Ervatti Mario
  4. Acerbi Mario
  5. Zambon Mario
  6. Brusadin Gianluigi
  7. Cermeli Giordano
  8. Petronio Bruno
  9. Saranz Livio
  10. Criscenti Mario

Volite tako za pokrajinski svet

	_____		_____
	_____		_____
	_____		_____
	_____		_____
	_____		_____
	_____		_____

FAC-SIMILE

za občinski svet v Trstu

	_____		_____
	_____		_____
	_____		_____
	_____		_____
	_____		_____
	_____		_____

FAC-SIMILE

proti KD, ki izvaja politikò „asimilacije“; proti PSU (združeni socialdemokratski stranki), ki razdvaja delavske vrste; proti listi „Slovenske skupnosti“, ki služi demokristjanom

VOLITE KOMUNISTE

Občinske volitve v Ronkah

Glaspujte za KPI ki je zagotovila izvolitev Slovenca v občinski svet

27. novembra bodo tudi volivci v ronški občini poklicani, da izvolijo nov občinski svet. Že v članku prejšnje številke našega lista smo omenili, da tokrat tudi druge stranke kandidirajo Slovence. Obenem smo poudarili, da nimajo slovenski kandidati na drugih listah nobene možnosti za izvolitev. Združena lista PSI-PSDI lahko izvoli le dva kandidata, seveda oba Italijana in sicer enega socialdemokrata in enega socialista.

Samo komunistična partija zagotavlja izvolitev Slovenca v občinski svet. KP je javno dala to zagotovilo. Tega ni storila nobena druga stranka, kar pomeni, da druge liste kandidirajo Slovence samo z namenom, da bi prepričale del Slovencev, da jim odda svoj glas. Komunistična partija pa bo izpolnila svojo obveznost. To je pokazala že v preteklosti.

Samo okrepitev KP zagotavlja nadaljevanje demokratične levčarske uprave v ronški občini, obenem pa preprečuje povratek demokratske uprave, katere slabosti so občani spoznali že v preteklosti.

Glas za KP je torej glas za obrambo pravic slovenske narodne manjšine, proti postopni a neprekinjeni raznarodovalni politiki prejšnjih centrističnih uprav KD-

PSDI, ki jo sedaj zasleduje tudi levi center.

Tudi z vstopom socialistov v vladno se ni nič izboljšalo. Levi center ni pristopil k reševanju problemov slovenske narodne manjšine. Ze sama dejstva nam to dokazujejo. Levi center ne spoštuje republiške ustave, ne priznava obstoja Slovencev v Benečiji in slovensko manjšino še vedno deli na tri kategorije. Avtonomna deželna uprava, ki je bila ustanovljena predvsem zaradi obstoja slovenske manjšine, je izjavila, da ni pristojna za vprašanja Slovencev. Prav tako ni še rešen problem glede uporabe slovenskega jezika, slovenske šole, krajevnih imen itd. Se vedno pa se neti narodnostna mržnja do Slovencev (odkritje spomenika D'Annunziju v Gorici, je zelo zgovoren dokaz!)

Za ohranitev in obrambo vrednot antifašizma in odporniškega gibanja, za katere je slovensko ljudstvo dalo velik delež, je potrebno, da tudi občani Ronk s svojim glasom na volitvah podpro komuniste.

Slovinci ronške občine ne smejo razpršiti svojih glasov. Glas za KPI je glas za zagotovitev neposredne izvolitve slovenskega predstavnika v občinski svet, obenem pa je to glas za enotnost vseh delovnih ljudi.

DOBERDOB:

Spomenik padlim partizanom in žrtvam vojne

Pretekli teden so se v Doberdobu sestali bivši partizani. Razpravljali so o vprašanih v zvezi s postavitvijo spomenika padlim partizanom in žrtvam nacifašizma.

Načrt za spomenik je bil že pred časom izdelan. O tem smo tudi pisali v našem listu. V zadnjem času so dospela vsa potrebna dovoljenja oblasti.

Ko bo občinska uprava izdala dovoljenje za odstranitev starega vodnjaka s Trga sv. Martina, bodo za-

čeli betonirati podstavek za spomenik. Občinski odbor se je obvezal, da bo to storil v najkrajšem času.

Občinska uprava bo, kot je že znano, brezplačno odstopila prostor, na katerem bo stal spomenik. Prispevala bo tudi 500 tisoč lir za spomenik. Občinski svet je zadevni sklep že odobril.

Seveda s tem denarjem ne bo mogoče kriti vseh stroškov. Zato bodo za spomenik prispevali tudi občani. Domača obrtniška podjetja in posamezni obrtniki so se obvezali, da bodo razna dela izvršili povsem brezplačno.

Saša Rudolf, ki kandidira na listi lipove vejice, našteva, kaj vse je napravil v pokrajinskem svetu. No, v resnici je bilanca njegovega delovanja zelo bedna. Prelitali smo zapiskne sej pokrajinskega sveta in le malo kje zasledili njegovo ime. Zato mu lahko posvetimo slovenski rek: «lastna hvala, cena mala».

Med drugim se hvali Rudolf, da je zahteval od pokrajinskega odbora, naj podvzame ukrepe, ki bodo zagotovili razlaščenim kmetom pravično odškodnino (pri tem misli na naftovod). Pokrajinski odbor, katerega je s svojim glasom podpiral ni upošteval njegove zahteve. Rezultat pa je bil: Ustanova za industrijsko pristanišče je nadaljevala z razlaščenjem

Rudolf pravi, da je pokrajinski odbor preučil njegovo zahtevo in interveniral, da so oblasti dovolile odkritje partizanskega spomenika z dvojezičnim napisom v Miljah.

Gostovanje pevskega zbora DPD Svoboda II. - Trbovlje

V soboto in nedeljo je bil pri nas v gosteh mešani pevski zbor Delavskega prosvetnega društva Svoboda II - Trbovlje. Imel je dva samostojna koncerta: v soboto zvečer v Ljudskem domu v Križu, v nedeljo popoldne pa v tržaškem Kulturnem domu. Obeh prireditev se je udeležilo številno občinstvo.

Sprejem gostov v Križu je bil zelo prisrčen. Razumljivo: Trboveljčani so bili gost prosvetnega društva Vesna, t. j. društva, ki je aprila t. l. gostovalo v Trbovljah.

Sporod koncerta, ki so ga Trboveljčani izvajali tako v Križu kot v Trstu, je bil zelo zahteven. Obsegal je narodne in umetne pesmi ter odlomke iz opernih del.

Nekatere pesmi smo tokrat prvič slišali. Tudi zato se je ta koncert znatno razlikoval od koncertov naših zborov. Rekli bi celo, da je bil program še preveč zahteven tako za izvajalce kot za poslušalce. Morda pa smo v njem pogrešali pesmi, ki na prvi mah «vžgo». Pa nič zato. Koncert se je pač bistveno razlikoval od drugih amaterskih zborov in Trboveljčani so še enkrat dokazali, kaj zmore dati resen amaterski zbor, ki goji pesem, prežet iz ljubezni do nje in tudi za ceno velikih odpovedi. In oba koncerta sta lepo uspela.

Program je bil razdeljen v tri dele. V prvem delu smo slišali skladbe Gallusa, Foersterja, Šivica, Gobca, Simonitija in celo pesem — tokrat prvič — albanskega skladatelja Mulaia.

V drugem delu so bile pesmi zelo različnih skladateljev, med katerimi so bili zastopani tudi

Predsednik PD «Vesna» tov. V. Bogatec izroča darilo predstavniku DPD iz Trbovelj

Slovinci: Mihelšič, Srebotnjak, in Karel Pahor. Ugajala je zlasti Mihelčičeva «Tam v dolu», ki so jo morali pevci na željo občinstva ponoviti tako v Križu kot v Trstu.

V tretjem delu pa so bili zbori iz opernih del Verdija, Bizeta in pa priljubljeno «Kolo» iz Gotovčevega «Era z onega sveta».

PD «Vesna» se zahvaljuje družinam, ki so nudile prenočišče gostom iz Trbovelj in vsem, ki so prispevali k uspehu prireditve.

V Ljudskem domu v Križu je goste iz Trbovelj v imenu PD «Vesna» pozdravil Vojko Devetak, v Kulturnem domu v Trstu pa tajnik SHLP Mirko Kapelj. Občinstvo je nagovoril tudi predsednik pevskega zbora iz Trbovelj. (Gornja slika je bila posneta v Kulturnem domu v Trstu)

Lastna hvala - cena mala

Ceneni predvolilni golaž! Se vrabci na strehi vedo, kako so se stvari razvijale in da ni imel Rudolf v borbi za miljski spomenik prav nobene «zasluge».

Hvali se tudi s tem, kaj vse naj bi bil napravil za kmetijstvo. No, o tem, kako stoji stvari so kmetje sami najbolje poučeni. Pokrajinska uprava levega centra, katero je Rudolf podpiral, se je vedla tako, kot da kmetijstvo na Tržaškem sploh ne obstoja.

Se najlepša * pa je tista o šolstvu. Pomislite: po njegovi zaslugi naj bi zgradili poslopje za višjo realno in klasično gimnazijo ter trgovsko akademijo v Trstu. Ne vemo sicer koliko je sedaj star ta gospod, z gotovostjo pa lahko zapišemo, da je bila zahteva po zgraditvi omenjenega šolskega poslopja postavljena

že tedaj, ko je on kot mali dijaček irgal hlače na klopeh srednje šole. Če tega ne ve, mu svetujemo, naj pobrska po kronikah tržaških listov. Lahko bo ugotovil, da se je močno ušel. Ne da bi se hvalili, hočemo vseeno resnici na ljubo pripomniti, da je bil sprejet sklep o gradnji omenjenega šolskega poslopja prav na zahtevo komunistične skupine v tržaškem pokrajinskem svetu. Konkretni predlog je postavil tovariš Šiškovič. Tedaj «lipa» ni imela v pokrajinskem svetu svojega predstavnika.

Višek nesramnosti pa je v tem, da Rudolf govori, da so komunisti prigovarjali Slovence, naj vpišejo svoje otroke v italijanske šole. To je zelo resna zadeva, zato ga pozivamo, naj svoje besede utemelji. Zelo enostavno je tako nesramno lagati, toda taka laž se lahko konča tudi na sodišču, saj ni več laž, temveč zlonamerna kleveta.

Zapiski ob robu

Ali veste, kaj se je zgodilo po pritegnitvi Dušana Hreščaka v tržaški občinski odbor?

V občinskem svetu je bil en svetovalec slovenske narodnosti manj. (Zupan Franzil pa je ob neki priliki dejal: čemu se toliko jezijo desničarji zaradi imenovanja Hreščaka za občinskega odbornika, ko pa je vendar tako dober. Vedno molči.

Trst bo postal prestolnica italijanske ladjedelne industrije. Tako pravijo demokristjani.

Mi dodajamo: Da, a brez ladjedelnice.

Problem tržaške ladjedelnice Sv. Marka bo sedaj ugodno rešen.

Veste zakaj? Zato, ker je tako zahtevala «Slovenska skupnost».

«Ti heli» so zapisali, da na njihovi listi kandidirajo slovenski delavci in kmetje. Res je tako. Prvi kandidat za pokrajinske volitve je publicist (v službi pri italijanski ustanovi), drugi je trgovec, tretji je tudi trgovec, četrti pa je študent; potem so uradniki, pravniki, pa spet uradniki, pa časnikarji in dva kmetovalca, delavca ni nobenega.

Možakar me je ustavil na cesti ter vprašal, kaj neki pomeni to, da v zadnjem času «Piccolo» tako pogostoma poroča o polaganjih temeljnih kamnov, o izročanju stanovanj, o dokončni odpravi begunskih naselij.

Ali ne veste, da bodo volitve 27. novembra?, sem mu odgovoril, ter dodal: škoda, da niso volitve še bolj pogostoma.

Openski vinski bratci so končno dobili svojega kandidata.

Ne bomo povedali njegovega imena, ker se bojimo, da bi se zanj potegovali tudi vinski bratci drugih krajev.

Sicer pa Openci sami dobro vedo zanj.

Zapiski smo in doslej ni nihče zanikal:

«Zaradi socialdemokratske združitve ne bo v pokrajinskem svetu nobenega slovenskega svetovalca nove stranke PSI-PSDI. Prej so socialisti imeli enega svetovalca slovenske narodnosti. Nova «združena» stranka pa ne pošlje nobenega Slovenca v pokrajinski svet. Tako so namreč odločili socialdemokrati. Na listi PSI-PSDI so sicer tudi kandidati slovenske narodnosti, toda le v tistih okrožjih, kjer je že vnaprej zagotovljen tak količnik, ki ne more priti v poštev za izvolitev. Zato bodo glasovi, ki jih bodo slovenski kandidati prejeli avtomatično šli v korist kandidatom socialdemokratov, ki so vselej mržili Slovence, tudi takim kot je oni, ki se je še pred nekaj dnevi bahal s svojo protislovensko dejavnostjo v povojnih letih.

Prvaki «Slovenske ilste» se jeze. Vprašali smo jih, naj povedo, kje, kako in proti komu so se med odporniškim gibanjem borili nekateri njihovi prvaki; naj bi povedali, kje se je «boril» npr. njihov bratec, ki sedi v pokrajinskem svetu sosedne pokrajine. Da bi jim osvežili spomin, smo jim tudi navedli vir, iz katerega lahko črpajo podatke. Ponavljamo ga tudi danes: knjiga z naslovom «Sv. Urh».

DELO
glasilo KPI za slovensko narodno manjšino
List izhaja dvakrat na mesec
Celoletna naročnina 1000 lir
Direktor Marija Bernetič
Odgovorni urednik
Anton Mirko Kapelj
Uredništvo in uprava:
Trst - Ul. Capitolina 3 - Telef.
44-046; 44-047
Tisk: Tip. Riva - Trst - Ul.
Torrebianca 12